

FRONT LITERAR

REVISTĂ LUNARĂ

— Redactor V. Spiridoncă —

— Strada Muntenia No. 7. Braşov. —

ŞTEFAN BACIU

INSOMNII

Nimic mai trist, nimic mai dezolant,
Tăcerea-i astăzi ca o rană vie.
Un gest uitat, un plâns enervant
Şi somnul ca o fată întârzie.

Olpite cad pe fruntea mea bolnavă,
Şi orice carte-i de prisos.
Prin vine fuge sânge şi otravă
Desgustul mă pătrunde pân' la os.

Suspine prea târzil, ţigări aprinse,
Părerii de rău ca iederi mă înconjoară.
Se sbat sub frunte gânduri necuprinse,
Şi noaptea asta nu mai vrea să moară!

CÂNTEC DE TOAMNĂ

Paul Verlaine.

Prelungi fiori
De viori
In toamnă, iar
Inima-mi prind,
Şi-o simt pälind
De-un dor amar.

Tristul tumult
Pal mi-l ascult
De bate ceasul.
Şi plâng tăcut,
Când în trecut
Mă duce pasul.

Şi-s luat mereu
De vântul greu
Care mă poartă
Oriunde-ar fi —
De parc' aşi fi
O frunză moartă.

Cursiv despre o toamnă, câțiva poeți și niște fete.

Bucureștiul e la fel. Vreau să spun prin asta că Bulevardul Elisabeta se cheamă tot Bulevardul Elisabeta, statuia lui Mihai Viteazu e în acelaș loc, iar convoiul pe gură cască de pe Victoriei, la fel.

Totuși s'au petrecut și în toamna asta schimbări. Câțiva poeți și-au umplut pieptul și călimările cu pământ, trecând în altă lume să se prefacă în orzoaică, tufănele sau liliac. In cobilițele oltenilor gutuile au rămas însă ca să poartă mai departe pe ulițe paloarea lui Sahia, a lui Alex. Călinescu și Pavel Dan.

E și toamna asta o toamnă cu plecări. (In toate toamnele pleacă poeți spre alte zări — ca dintr'o gară și în toate toamnele sosesc în București alți poeți, cu aceleași valize, obraji și destine.)

Dela Brașov, Ștăfan Baciuc a adus cu el ochelari mașivi, o șapcă, două mii de poezii și un snop de tinerețe crescută la poalele Tâmppei.

Intru după dânsul într'o sală de cursuri la Drept. Profesorul strigă muzical, (Oh!) catalogul. Studenții răspund intimidăți și stângaci. Deodată aceeași voce muzicală întonează:

— Baciuc Ștăfan!

Din fund s'a rostogolit un răspuns energic:

— Ghe față!

Și au început a râde și muzicalul și studenții posomorâți!

— De unde ești dumneata? University Library Cluj-

— Ghe peste munți!

Mai în față cu obraji stinși — Boris Deșliu. Are un volum de poezii, („în manuscris“) se cheamă „Tuberculoză“ și a colaborat la „Revista Dobrogeană“ a lui Teodor Ionescu. Mult s'a minunat bietul Boris Deșliu când a văzut pe domnul director (care îi cenzurează poeziile!) înroșindu-se ca un școlar în fața unei studente sbântuite ca un spiriduş.

— Cine-i asta: Scriitoare? Mă întrebă Boris, timid.

— E fata lui dom' director.

— Cum, fata lui?

— Nu înțelegi frate, e iubita lui, o cheamă Margareta...
... Dela Drept, la Litere (poeții nu se înscriu de cât la drept și la litere, asta de dragul lui Mihalache Dragomirescu și al lui Meitani! Sunt delicioși!)

In holl la litere un grup mare. Frunzetti, poet „moldo-armean“ și intelectualist — vorbește grăbit și gata de plecare. Un pic de față cât o lulea îl trage de mână. Boris Deșliu mă întrebă. — E sora lui?

El nu poate pricepe ca o fată să țină de mână decât pe frate-su. George Petcu, poetul cu urmele epoleților dela liceul militar pe umăr, înțelege și îl lămurește!

— Tu ești provincial mă — ce știi tu!

In grupul „scriitoricesc“ pătrund și câteva fete. Una, urâtă foc stă lipită de Baciuc. Poetul, s'a apropiat mult de ea și îi vorbește, aproape, la ureche. Il trag de mânecă. Baciuc se înfurie și mă lămurește:

— „Imi știe toate poeziile pederost, mă!“ Apoi, către față:

— Și „Micul dor“ îl știi? Zău, ești fenomenală, duuuie!
Mai departe, Tecuceanu directorul „Semnelor“ dela Slatina vorbește cu I. Laurențiu:

— Măi ce dracu au poeții ăștia atâta trecere la fete?

Nu suntem mai frumoși, noi criticii, eseistii? — Parcă eu nu-s poet, de ce n'am trecere? se apropie Caledoniul de dânsul.

— Fiindcă ești prea mic! își varsă răutatea Tecuceanu și își trece mâna prin plete.

O fată neliniștită ca argintul viu se apropie de poeți.

— Șora nu-i aici?

Boris Deșliu o vede îndrăzneț și mă întrebă, sigur că a nimerit-o de data asta:

— E scriitoare?

— Nu! E Marioara Klein, îi răspunde Teodor Ionescu, — Boris Deșliu e dezolat. Mă trage deoparte și îmi spune: „— Dumneata ești cel mai bun dintre toți!“ (Pe cuvânt de onoare că sunt bun — aici a nimerit-o!). Imi povestește apoi cum s'a făcut poet. Astă primăvară Teodor Ionescu, vroia să scoată „Antologia poezilor dobrogeni.“ Nu avea decât vreo patru (cu Sălceanu și Batova cu tot.) Atunci a dat un anunț la ziar: „*Caut poeți dobrogeni pentru antologie.*“ Am scris și eu niște poezele și le-am trimis. Când au văzut cei din Turtucaia că scriu la gazetă poezii, și-mi expediază chiar directorul scrisori, au început să mă respecte. Era o „*situație*“.

Așa am devenit poet, închee Boris Deșliu care scrie la „Revista Dobrogeană.“

Const. Virgil Gheorghiu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ION SOFIA MANOLESCU

SUFLET DE TOAMNĂ

Eh, sufletul meu; iepure fugar!

De-ar trage 'n el acum un vânător,

L-ar prinde și l-ar rupe un ogar

Și n'ar mai plânge 'n el nici un cocor.

N'ar mai putea atunci să-mi dea de urmă

Oa să-i mai simt tristețea grea în tină.

L-aș spânzura 'ntr'un gard ghimpat de sârmă.

Să-i bată 'n vie toamna, metanii de rugină.

ALEX. BOTOȘ

Rânduri despre toamnă

■ Simt mereu că sufletul meu trăește numai toamna. Tot timpul a lăncezit ca o plantă departe de lumină.

■ Toamna e fereastra colorată prin care privesc. Deaceea poate crește liniștea în mine, ca un nufăr în leagănul lunii.

■ De-atâtea ori mă întreb în tăcerea odăii mele:

— Dacă n'ar fi fost oare toamna ași mai fi făcut vreun vers?

■ Da, da! Toamna chiar moartea e mai bună cu noi. Altfel nu se poate explica de ce mor atât de mulți poeți.

■ Ce principiu romantic: să trăiești într'o toamnă pentru restul anotimpurilor.

■ Toamna: ziua de ieri și de mâine. Totdeauna.

BORIS DEȘLIU

P O R T

Mi-ai trimis ca 'n alte toamne galioane ?
 Ca să mâie peste noapte la pontoane ?
 ca să 'nchidă 'n cuine chiraline,
 cum închid scrisoarea pentru tine ?..
 Mi-ai trimis trist-țea 'n remorchere ?
 Orișii toamnei, sau părere ?
 Poate somnul din ostroave înecate,
 Sau tăceri, de mori, pe ape, ferecate ?...

Aștept toamna ca să văd cum trec,
 lăgi bărboși ducând-o la edec ?
 S'o aud în preajma mea cum calcă ?
 Poate-aștept să mâi la pocivalcă ?

Mi-ai trimis cu șlepul ce-a plecat un semn ?
 Ai să vii pe ceamuițe de lemn ?
 Sau pe luntrii cu-arnăuți și lăji,
 când ascund în cuine robi, stafide, orăji ?
 Sau te-ai strâns, din vreme, la iernatic,
 cum pontonul, cum plutașul ostrovatic ? ...

VASILE CULIĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

C Â N T L U M E S C

Gura lasă potcoave pe brațe bombate
 Și urma cântec pe pielea ta suptă.
 Se urcă, în fugă, pe-o pantă abruptă
 Și umărul grabnic străbate.

Sunt sânil altarele timpului sfânt;
 Proptit în genunchi, mă închin
 Și-ascult de sub dermă refrenul sânguin
 Al zellor, grel de pământ.

MIRCEA GEORGESCUȘI EU PRIVEAM CUM CHEFUIAU BOGAȚII.

Am amorțit la geam
 Uitându-mă cum chefuesc bogații.
 Ei chefuiiau, eu tremuram
 — Cinsteau cu cupe pline, desfrânații.

Fetițe mici de pension
 Se tolăneau pe brațe de bătrâni.
 Le sărutau pe gură și pe sâni,
 În ritmul unei plăci de gramofon.

Eu stam afară 'n ger și tremuram ...
 Și auzeam doar muzica cântând,
 Că flori de ghiță se brodau pe geam,
 Ei chefuiiau ... Eu blestemam în gând.

Au adormit bogații rând, pe rând,
 În paturi calde și pe perne moi.
 Am amorțit și eu pe-un maldăr de gunoi
 Cu gândul la bogați — dar tot flămând,

V. SPIRIDONICĂ

ADUNARE ÎN HALE*

Omul năvăli pe uşă.

— D-le prefect, iată i că vin!

— Cine vine?

— Ei vin, îs mulţi ...

— Care omule?

— Ceferiştii, ai din vale. Şi-s mulţi şi murdari! Îi primim ori nu?

Căpitanul de jandarmi se uită ţintă la prefect. Acesta îşi închee haina, tuşi sec, apoi aprinse o ăigare.

Părea calm. În fond ştia că oamenii din stradă îi vor cere socoteală.

— Ce faci Nicule? întreabă căpitanul.

— M'am plictisit! Numai eu ştiu cu câtă teamă, cu câtă perseverenţă i-am ocolit. Pe când domni conducători.. Am să le arăt eu!

— Dar ce-s vinovaţi ei?

— Tu nu ştii?

— — — — —

Delegaţia feroviarilor urca scările.

— Am să le vorbesc eu, spuse căpitanul de jandarmi.

— Ba nu!

— Pentruce, nu?

— Pentrucă n'am cerut concursul.

Aprodul bătu în uşe.

— D-le prefect, oamenii vă aşteaptă, îş pe sală, zic că s murdari, nu vor să între, dar nu i las eu.

Cei doi oameni au eşit pe sală. Delegaţia era compusă din opt persoane.

Prefectul nu recunosc pe nimeni.

Un bătrân mărunţel, cu părul alb, făcu un pas înainte.

Căpitanul zâmbi unei iluzii; era gata de ceartă şi nu se putea stăpâni.

— D-le prefect, autorizaţia aceia ...

— Care autorizaţie?

— Nu vă mai pfaceţi, vă ştim noi, rosti unul mai tânăr, între cei sosiţi.

— Dar ce treabă ai tu? se răsti căpitanul de jandarmi.

— Apăi, noi am venit la domn prefect, cu dv. ...

Căpitanul deveni furios, dar mâna prefectului îl atinse. Părea ai spune: las pe mine.

— Ba din contra, reluă cel mai îndrăşneţ ...

Prefectul sta rezemat de soclul unui bust de bronz, pe când căpitanul cu burta în afară, îi privea batjocoritor.

— Ce autorizaţie aţi cerut dv.? reluă prefectul stăpânindu-se să fie calm, am şi eu atâtea pe cap!

— De asta, de asta, îngânară cei mai depărtaţi.

— Daţi-ne autorizaţia, să ne vedem de maşele noastre, de copiii noştri, că doar nu suntem ...

— Lasă Tărcane, că vorbesc eu, îl întrerupse cel mai bătrân, apoi prefectului. Ştiţi, aceia pe care o ceruse şi aseară, Ionescu Lavalieră.

— Hm! făcu prefectul, banditul acela, de când îl păzesc eu, ...

— Dar oameni buni, am ordin, ştiţi dv. că, noi ..

— Că statul e altceva decât credeţi voi, nu vă e ruşine? strigă căpitanul. Am să dau ordin ...

Prefectul îl atinse iar de braţ.

... Nu pot azi, dar veniţi mâine.

* Fragment din romanul — „Feroviarii“.

— Nu putem, zău că nu mai putem amâna. De zece zile tot cerem.

— ...Să vă învăț eu minte. Adică nu poate lumea fără voi?

— Dacă nu, venim și după amiază.

— Nu-i nevoie, domnilor, de altfel am dat o telegramă la minister. Acum a plecat, astfel că peste 2 ore vă dau răspunsul.

— Nu se poate, spuseră alții dintre cei mai tineri, ne așteaptă ...

— Pușcăria, hoților!

— Ai răbdare, strigă prefectul către căpitan, numai o clipă, apoi adresându-se delegaților:

— Plecați în liniște, am eu grijă...

— Vom avea și noi grijă, răspunse cel tânăr.

— ...Să mergem, căci boierii tot așa au rămas, pe-alor... Și plecară

în sală stăpâneam miros de unsoare, miros proletar

— — — — —

Peste o oră telefonul sbârâia în timp ce căpitanul și prefectul își serveau cafeaua.

— Halo, halo!

— Da, da, eu, Da! prefectul.

— ... Stau neclintiți, is mulți și încă se adună.

— Da, da! făcea prefectul, vădit afectat.

— Dar bine omule, eu îți vorbesc, îți cer ajutorul și tu, da, da, da... Dă-l dracului de palat! Vino aici.

— Pentru ce!

— Pentrucă tu ai făcut-o.

— Eu?

— Autorizația!

— N'ai cerut singur, să le-o refuz?

— Bine, dar nu din ordiunl meu.

— Tu de ce n'ai împedit să nu iese pe poartă, delegația care a fost aici, căci îi amânam înainte.

— Acum sunt în hale, 5—6 sute de oameni și încă să adună

— S'au adunat șase sute?

— Vin toți. — Vor să țină o adunare în hale.

— Dar de ce n'ai oprit delegația?

— Omule, au cerut concediu o oră, le-am dat, dar știam eu ce vor face ei?

— Ce păzești acolo?

— Să mă scutești de observațiile tale — strigă inginerul Vârtosu, am avut ordin. Așa-i aici, fiecare om are un ordin cu el, nu se poate să-i bruscăm.

— Da, înțeleg, dar iată unde am ajuns.

Căpitanul era numai urechi.

— Vezi, vezi? făcu el scos din fire.

Pe când la telefon, inginerul, Vârtosu reluă:

— Aduci armata?

— Iar căpitanul:

— Prefectule, dă ordin!

— Să vie armata? Nu! Nu pot! Am să cer ordin dela minister.

— Celălalt îi închise aparatul.

— Halo, halo! Ticăloșii! Ticăloșii! spuse încruntat prefectul. După ce el îi ațâță, îmi cere ajutorul!

— Să-l ascultăm, căci altfel cine știe ce iese din asta, își dădu părerea căpitanul.

— Vrei să spui de armată?

— Desigur. Da' slab ești!

— Nu, mă opun! Înțelege că-i vorba de partid, apoi parlamentul! Ar fi de speriat ce urmări ar avea o ciocnire cu oamenii, care poate au dreptate, știu eu!

CRONICA LITERARĂ

Iarba fiarelor, Spre țara închisă în diamant.

1. In edit. *Unu* a apărut *Iarba fiarelor*, poeme de Sașa Pană. Scriitorul care n'a părăsit mișcarea modernistă, atât de însemnată printr'un elan tineresc și proaspăt a câtorva nume de poeți neobosiți culegerilor de frumos, și încadrați curentului nou, în lit. ne-a dăruit o carte rară.

Poezia d. Sașa Pană ține de un spirit care în afară de faptul că a știut alege terenul, dar a militat pentru zonele pure ale poeziei cerebrale, eterată și calmă.

Toată cartea e străbătută de un fluid de imagini, minunate în alegere și greu de aflat de către cei ce privesc de departe jocul plin de mirage ale artei noi.

- „Când tăcerea culcă porumbei pe umărul melancoliei
- „Ca o pulpă ce se desvelește din greșală
„Subit cât voluta unui fluture.
- „Inima era un porumbel cu aripi de fontă
- „Te dăruiești vieții în așchii
- „Păsările bat în geamuri cu bijuterii în gâttej.

Poate critica n'a înțeles câtă amploare, câtă efervescentă conține poezia modernă, pentru ai face drum. *Iarba fiarelor* rămâne o carte bogată în conținut poetic, însuși titlul o spune: căutați cheile poemei, frumoase viragii pe un portativ sonor și abstract.

2. **Spre țara închisă în diamant**, cartea d. C. Nisipeanu editată la *Unu*, urmează d. Sașa Pană. Școala modernistă pare să nu se astâmpere, căci iată d. C. Nisipeanu poet realizat, urcă toate scările într'o pasiune lirică dintre cele mai reușite. Poezie modernistă (câți nu vor s'audă cuvântul acesta?), în care imaginea leagă un frumos ținut abstract-concret, dând impresia de facilități, pulsează într'o înlănțuire armonioasă de rezonanțe care cuprind senzurile și zonele abstracte, cu tristețea poetului. Minunată poema „*Vis scurt*“, apoi „*Toamna trece prin noi cu fanfarele stinse*“ și tristețea din „*Dincolo de aceste ruini*“, adevărate bijuterii. Cartea d. Nisipeanu ne desvăluie un artist rafinat, modelând cu bucurie de inițiat o poezie catifelată și tânără.

- „O voce în sandale de pâslă
„Calcă peste lumini.
- „Eu te aștept în piatră tu mă rechemi în humă
- „Precum pânzele unui crepuscul pe oceane
- „Dar cineva bate cu pumnii în pereții gândului.

Mai deschisă înțelegerii decât la Sașa Pană, poezia lui C. Nisipeanu pornește din același filon — modernism pentru ținuturile inaccesibile oricui, dar plină de senzuri și uvertură pentru spirite ajunse la pragul tuturor experiențelor.

Poezii Sașa Pană și C. Nisipeanu militează pentru tinerețea noastră, călcând teoriile mușegăite. V. S.

Colaboratorul nostru, dl Sașa Pană, a adresat d-lui E. Lovinescu următoarea scrisoare:

Domnule E Lovinescu,

La nedumerirea exprimată față de un camarad de poezie că în a Domniei Voastră amplă *Istorie a literaturii române contemporane (1930—1937)*, nu este citată nicio carte a mea, am aflat dela acesta (Domnul Constantin Nisipeanu) că nu citiți decât scrierile cari vă sînt oferite (1)

I credințat că ar fi bine să cunoașteți și cărțile mele, vă alătur rezumatul din ele (*Diagrame*, *Echinocx arbitrar*, *Viața romanțată a lui Dumnezeu*, *Cu înțitul talisman* și *Călătorie cu funicularul*).

Deasemenea țin să rectific aserțiunea dela pag. 56 a lucrării Domniei Voastre că *Unu* a fost o revistă sporadică. Din revistele de avangardă, *Unu* a fost *singura* revistă care a apărut cu regularitate cronometrică timp de 5 ani încheiați (Aprilie 1928 — Decembrie 1932,) în prima Duminică a fiecărei luni.

Lectura cărții Domniei Voastre mi a iscat și o mîhnire. N'am întâlnit în cele 400 de pagini numele lui Urmuz ⁽²⁾. Descoperit de Tudor Arghezi, opera lui a fost tipărită în editura Unu, într'o ediție făcută de mine. Dacă nu ați citit-o, vina e tot a mea ... Imi permit să vă alătur și un exemplar din opera acestui tragic premergător care a fost Urmuz.

Cu bună voie *Sașa Pană*.

București. Str. Dogari 36, 5 Iunie 1937.

(1) și nu discutați pe larg și binevoitor decît operele (să le zicem așa) scriitorilor cari vă frecventează. (Notă ulterioară scrisorii).

(2) Opera completă a lui Urmuz e în curs de tipărire în limba franceză, la o mare editura pariziană.

NOTE

■ *Poetul* Ion sofia Manolescu, va tipări în curînd cartea cu poeme, *In grădina lui Ion*.

■ *Maria Banuș*, va fi editată la „Cultura poporului.” *Țara fetelor* va fi o biruință în lirica noastră tînără.

■ Liuben Dumitru, ca unul dintre cei mai buni poeți dobrogeni, va apare cu un volum, *Metanii prin chilii*, carte remarcată și prefațată de scriitorul I. Valerian.

■ D. Iov, apreciatul scriitor la granița răsăriteană, prepară, *Vulpea din baltă*, roman de moravuri.

■ Viața romanțată a lui Ciprian Porumbescu. Poetul George Popa lucrează la scoaterea de sub praf a bardului, acela care a tremurat în temnițe și a cântat românește.

■ Monstrul. Dan Petrașincu, o mare speranță a generației sale, ne-a mai dăruit o carte plină de analiză și frumoasă ca temă. Nuvelist de rară calitate, d. Petrașincu s'a realizat ca un scriitor de valoare.

■ Bilete de papagal, revista cea mai bine scrisă, apare regulat. Maestrul T. Arghezi scrie cu sânge despre moravurile găinarilor, în literatură.

■ Poem. Din oastea tinereții va irumpe în curînd. Revistă plină de ore aplecate în vis; orice preocupare să se refugieze în Poem. Poetul Alex. Bottoș, nu spune mai mult.

■ Ion Roșca. Patru ani dela moartea poetului Ion Roșca. Poetul E. Ar. Zaharia a adunat poeziile lui Ion Roșca în cartea, *Semne 'n scuturi*, cu o prefață de d. Mircea Streinul.

Frumos gest. Asupra acestei cărți vom reveni în Nr. viitor.

■ Edit. Pămîntul, va tipări: *Poeme și Interpretări din poezia rusă*, de E. Ar. Zaharia. Poetul mai lucrează la o ediție a poeziei bucovinene precum și *Confesiuni, Adolescența lui Coca*.

■ Editura Unu dezmente apariția sub firma ei a cărții de poeme, *Intoarcere* din mare tristeță a d. Ion Sofia Manolescu.

■ Printre cărțile care vor apare în edit. Unu în primul semestru al anului 1938 sînt: *Steaua inimii* poeme de Ștefan Roll. — *Eseuri* de Al. Dimitriu Păușești. — *Nuvele* de Ion Călugăru. — Două albume de desene, semnate de M. H. Maxy și Victor Brauner.

■ Scandal de sezon. Poetul Ștefan Baci, cu Vintilă Horia și Ovid Caledoniu, vor scoate o carte — „13 Poeți” — 13 poeme de dragoste, în care 13 inși vor avea câte o poezie și un desen de Neagu, în ed. „Suru.”